

ה) הועדה מוציאה את דגניה ובנויה והחנה הכוח של רוטנברג בנהריים מהמדינה היהודית.

ו) הועדה מוציאה מהמדינה היהודית את מפעל ים חמלה, שיש לו ערך עצום כשהוא לעצמו, וערך נוסף לבני פיתוח התעשייה החימית בארץ.

כשאני שוקל את היתרונות והחסרונות של חכנית הועדה לעומת חכנתי אני מוצא אותה גבילה יותר טובה. בשני דברים גדולים, שאין לשער ערכם, שפטיינה הצעה הועדה:

א) מטירת כל הגליל ליהודים, והעמדת הגבול שלנו בצפון על גבול הלבנון; שכנות זו יש לה ערך מוליטי כביר, כי הלבנון והיהודים מעונינים שניהם בשכנות זו. הנוצרים בלבנון כמעט לא יוכלו להתקיים בלי מדינה יהודית על ידם, וגם אנו מעונינים בכרית עם הלבנון הנוצרי.

ב) הצעת הסנסור (העברה) של הערבים מחוץ העמקים שלנו. אנו לא היינו יכולים ורסאים להביע דבר כזה, כי אף פעם לא רצינו לנשל את הערבים. אבל מכיוון שאנגליה מוכרת חלק של הארץ אשר הובטחה לנו - למדינה ערבית אין זה אלא יוסד שהערבים בכדינהנו יועברו לחלק הערבי.

יתרון נוסף להצעה הועדה, שהיא מוסרת שלושת רבעי החוף הארצישראלי. למען שנוכל להביא לא"י הרבה יהודים עלינו לאחוז בשלושה ענפי-משק: חקלאות, תעשייה, ים. כל השטח שבנויה עליה התעשייה בארץ נמסר לנו (מלבד ים הכלה). אם העמקים יפוגו מהערבים - תפתח לפנינו אפשרות שלא שערנו בשביל החישובות חקלאית. כי העמקים נותנים להשקאה, ונוכל להושיב משעחה על 20-50 דונם. הים שנמסר כמעט כולו לנו פותח לפנינו אומקיס רחבים בשביל סמנות ושיס ודיג.

פריס, 28.7.37

לא הספקתי למיין סכתבי אחמול. היה בדעתי לנסוע הבוקר לצוריק, אבל שניתי חכנתי. דוב בא הנה אחמול מלונדון במכונית של ויצמן, והחלטתי ללכת אתו אה"צ לצוריק במכונית (עם אמא). באולה נסעה הבוקר לאנסוורסן לאולימפיאדה של הפועלים, וחבוא

משט עם חברי הועד לצורִיך. ואשחמש בזמן שנשאר לרשותי לסיים את מכתבי.

עוד טרם נהפרכס הדו"ח של הועדה ידענו בערך את חכנו, והחלנו בפעולה פוליטית למען תקן אותו. באנו בדברים את המשלה (מיניסטר המוטבות ומיניסטרים אחרים) את ידידינו בפרלמנט ובעתונות האנגלית הגדולה. החיפונים שדרשנו היו אלה:
(א) לכלול ירוסלם החדשה (מחוץ לחומה) בחוף המדינה היהודית דרך המסדרון הבריטי.
(ב) להאריך את המסדרון עד ים המלח על מנת שמפעל האשלג יסתייך לכדינה היהודית ויהיה לו מוצא דרך המסדרון לשטח היהודי.
(ג) כלילת עבר הירדן, שבין הירמוק והירדן וים כנרת במדינה היהודית.

(ד) להרחיב את עמק החוף עד הרי יהודה ושומרון.

(ה) להעמיד את הנגב תחת מנדט בריטי על מנת שהיהודים יוכלו להתישב בו.
(ו) לבטל את המנדטים "הזמניים" א על חיפה, עכו, סבריא, וצפת, או לקבוע למפרע שהמנדטים האלה יסתיימו במשך שנים אחדות, לכל היותר במשך שלושה שנים.

(ז) לבטל את הגזרה על בנין נמל מיוחד בחל-אביב, ובכלל לבטל כל הגבלה בסמכות הסוברנית (הרבונית) של המדינה הערבית.

(ח) להכניס את כל מחוז בית שאן במדינתנו על מנת שנקבל את הישוב החדש בסירת צבי.

(ט) לבטל את הגזרה על משלום מס שנתי למדינה הערבית. מחוף הסכם הדדי אנו כוכנים לשלם למדינה הערבית - תמורת פיצויים מהאימים, אבל לא בתמורת גזרה.

ה. הוויכוח בפרלמנט האנגלי.

וודאי קראת בעתונים המצית הוויכוח שנתקיים לפני שבועה ימים בשני הבתים של הפרלמנט האנגלי. הנאמים החשובים ביותר חמכו ברוב דרישותינו, עלה בידינו להשפיע על הארצ'בישוף מקנטרבורי (מקין כוהן גדולשל אנגליה) שידרוש מסירת ירוסלם החדשה ליהודים. הנאמים מהלייבור פרטי חמכו כשאר הדרישות שלנו.

אולם בוויכוח זה נחגלה התנגדות חריפה לעצם רעיון החלוקה. התנגדות זו באה דווקא מתוך ידידינו. תומכי הערבים דווקא הסכימו לחלוקה. אבל ידידינו בקרב כל המפלגות היו סבורים שהיהודים באמת מתנגדים לחלוקה, כי זו היתה עמדתנו הרשמית והפומבית כל הזמן) - והם חשבו שהם עוזרים לנו בהתנגדות זו...

ובאופן כזה הביאו שנים מהידידים הגדולים שלנו, לויד ג'ורג' ווינסטון צורצ'יל, לדחית הצעתה של הממשלה (אישור הפרלמנט לתכנית החלוקה) ובמקומה נתקבלה החלטה המיטת את כוחה של הממשלה לפנות לחבר-הלאומים בהצעת החלוקה, אולם כל השאלה צריכה לבוא מחדש לפני הפרלמנט, אם חבר הלאומים לא יתנגד לעיקרון החלוקה, והממשלה והפרלמנט יכלים לשנות את כל החכנית, ואולי גם לבטל אותה.

וויכוח זה שהיה ברובו לטובתנו (היתה לי הרגשה כשישבתי בבית הלורדים ולמחרת ב"הוז אוף קומונס" - בבית המחוקק) - שאני יושב בקונגרס ציוני...) והיה חדור הוקרה לעם היהודי, לציונות ולמפעל היהודי בארץ - הביא אחריו גם ברכה וגם סכנה.

הוויכוח חיזק את עמדתנו הפוליטית והמסרית. הוא אפשר שנויים לטובה בתכנית החלוקה. הוא כמעט הכריע לטובתנו בשאלת ירושלים. אולם מאידך גיסא - הוא העמיד בספק את כל תכנית החלוקה ואפשר גם לשנויים לרעתנו. ביחוד אני דואג לגורל הגליל העליון.

בין המתנגדים העיקריים לתכנית החלוקה נמצא ווינסטון צורצ'יל, מהמפלגה השמרנית, אחד מבעלי ההשפעה הכי גדולים באנגליה (אבל איש שנוא לממשלה). התנגדות של צ'ורצ'יל לחלוקה נובעת לא רק מידידות לציונים - אלא מטעם אחר לגמרי, מטעם אימפריאליסטי. הוא סבור (ובצדק!) שהמדינה היהודית חקים צבא חזק, מזוין במיטב הנשק, והערבים לא יוכלו לעמוד נגדו. והיהודים לאחר שיהיו חזקים לא יסתפקו בגבולות הצרים שיש להם וימפרצו לתוך השטחים הכלתי מפותחים - ולאנגליה יהיו צרות חדשות...

עוד קול אחד נשמע בוויכוח נגד החלוקה - וזה היה "קול יעקב" - אבל יעקב פחדן, בוגד ועבד. זה היה קולו של סמואל. ודאי קראת את נאומו בעתונות.

לפני צאתי מלונדון שלחתי חוזר לכל ההסתדרויות והמפלגות הציוניות בעולם למחוא
בהוקף נגד הבגידה של סמואל המציע ליהודים להשאר מיעוט בארץ, ורוצה להפוך את
א"י כולה למדינה ערבית.

הבוקר קראתי כבר בטיימס את המחאה הראשונה נגד סמואל מטעם הועד הלאומי ליהודי
א"י.

עכשיו עובר העניין לוועדה המנדטים בגנף.

ו. הפרשת הקרובה.

חברי ועדה המנדטים, עד כמה שאנו יודעים, מחזיקים אף הם בדעה שהמשכת המנדט
והגשמתו כפי שאנו רוצים - כמעט אינה באה בחשבון. הדרך השניה - עליה מקוצצת, דנה
את היהודים להשאר מיעוט, וזה מתנגד לצדק ולהבטחות שנחנו לעם היהודי, ולכן המוצא
הרצוי - היא החלוקה.

כמה מאברי הועדה מוסכים בדרישותינו על החיזונים הדרושים בהצעת הועדה (כגון
ירושלם, הרחבת הבבולין, נגב ועוד). ועכשיו על הקונגרס לקבוע עמדתו.
עמדת הקונגרס חלוייה בעיקר בעמדת מפלגתנו. כנראה שלנו יהיו 45% (בערך) מכל צירי
הקונגרס.

מה שאני רוצה מקונגרס זה:

(א) מחאה חריפה נגד עמדת סמואל.

(ב) דחיה נמרצת של כל הצעות הועדה ע"ד קיצוצים בעליה, ברכישת קרקע ועוד.

(ג) סמירת תהנחה המרכזית של הועדה שאין חטרת ניתן להגשמה. לא הקשיים הטכניים
בעצם המנדט - אלא הפרעות הפקידות הן הן שהביאו לידי כשלון מדיניות המנדט.

(ד) בנוגע לחלוקה - אין מקונגרס צריך עדיין להגיד לא "לא" ולא "כן", אלא הוא
צריך לטלא את ידי ההנהלה החדשה לבוא בדברים עם הממשלה על תיקונים להצעות הועדה.
ואם ההנהלה תקבל מהממשלה הצעה מתקבלת על הדעת - יקרא מושב שני של הקונגרס (אני
משער באמצע החורף הבא) לדון ולהחליט.

אה"צ אצא במכונית מטריס, ומחר אביע לצוריק. מיד יתחילו התיעציות של מסלגנז
ושיחות עם מפלגות אחרות.

אני עיף ויגע מהמתיחות האיומה של שני החדשים האחרונים, וכמעט שאיני מסוגל לשוט
עבודה, וביוחד קשה עלי דיון וויכוח. אולם - הקונגרס עומד על הסף, ואין להמלש
מהמאמץ החדש.

מצוריק אוסיף לכתוב לך על השתלשלות הדברים. המען שלי בצוריק:

*D. Ben-Gurion, Eden de Lac, Zurich,
Suisse*

שלחתי לך במעט מיוחדת שלי רשימות: אחת עברית - על הרפורם של הועדה, ואחת
אנגלית - ניתוח הכנית החלוקה של הועדה.

אם תבוא לחל-אביב תשח אתך סכתב זה וחראה אותו לאבא ולאברהם, אבל אל חראה אותו
לשום איש אחר.

כתוב - לסד ועבוד. נשיקות מאמא ומסנני. אבא.

צוריק, 29.7.37

הגענו הנה בשלוש אה"צ - אחרי נסיעה מיגעת, מענינת ודרוית-חידוש. בפעם הראשונה
עשיתי "סיוול" ארוך כזה באוטו. יצאנו מטריס אחמול בארבע אה"צ. בהצוה הגענו
→ *Versnel* וסם לנו. בחשע בבוקר יצאנו לדרך. שדות מוריקים ומצהיבים, גבעות
ירקרקות וחליטות - יער ליוו אותנו כל הדרך. אף טפח אחד לא מובר, אף גבנון אחד
לא קרח. החפציב שלהפי ברכבת - ואם כי כל המזוודות שלי לא היו נעולות - מצאתי
בהחנה צוריק את הכל הסדר.

בסדר שבחחנה הוגד לי שכל החברים האר"ים כבר הגיעו, ושבבוקר התחילו התיעצות
"האיחוד". הראטון טגשתי - לביא. והוא שאלני בחרדה: היקום דבר החלוקה? היש תקווה
לתיקון הגבולות?

החרדה חלה על החשש ביטול החלוקה.

- - - - -